

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 186/2020
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Β΄ Τακτική Ολομέλεια
Συνεδρίαση της 10^{ης} Δεκεμβρίου 2020**

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Χρυσάφουλα Αυγερινού, Νικόλαος Μουδάτσος, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Νίκη Μαριόλη, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ, Ασημίνα Ροδοκάλη, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Αφροδίτη Κουτούκη, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Δημήτριος Μακαρονίδης, Ευαγγελία Σκαλτσά, Αθηνά Αλεφάντη, Αγγελική Καστανά, Ελένη Πασαμιχάλη, Παναγιώτης Παππάς, Θεόδωρος Τσιράς, Σταύρος Σπυρόπουλος, Ευσταθία Τσαούση, Γεώργιος Βαμβακίδης, Διονύσιος Χειμώνας, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Νικόλαος Καραγιώργης, Αικατερίνη Γαλάνη, Ιουλία Σφυρή, Ιωάννης Χατζηνέκουρας, Στέργιος Κίκας, Αθανάσιος Θεοχάρης, Δημήτριος Κατωπόδης, Αναστασία Ζαφειριάδου, Ιωάννα Λεμπέση, Ευτυχία Κασομένου, Περικλής Αγγέλου, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αγγελική Βερροπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 60615/Δ1 19521/24.12.2019 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών

Υποθέσεων/Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης/Διεύθυνση Υποστήριξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Υπηρεσιών/Τμήμα Οργάνωσης Απλούστευσης Διαδικασιών ΥΠ.Ε.Κ.Α.Α. και Σ.ΕΠ.Ε.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, εάν η δυνατότητα που παρέχει η διάταξη του άρθρου 65 παρ. 1 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει, στους Υπηρεσιακούς Γραμματείς, ως διατάκτες του προϋπολογισμού του Υπουργείου τους, να ορίζουν ως διατάκτη οποιοδήποτε άλλο εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο, περιορίζεται από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019, που προβλέπει τη δυνατότητα εκχώρησης αρμοδιοτήτων του Υπηρεσιακού Γραμματέα σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σε αυτόν και ως εκ τούτου, ο Υπηρεσιακός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δεν μπορεί να ορίσει διατάκτη όργανο μη υπαγόμενο σε αυτόν, όπως είναι για παράδειγμα οι Προϊστάμενοι των Περιφερειακών Διευθύνσεων και των Περιφερειακών Τμημάτων του Σ.ΕΠ.Ε που είχαν ορισθεί δευτερεύοντες διατάκτες με την απόφαση της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με αριθμό 60417/11902/18-12-2017 (Β' 4609).

Για το παραπάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου, που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1.Οι προϊστάμενοι των Περιφερειακών Διευθύνσεων και Περιφερειακών Τμημάτων του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε), το οποίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του π.δ 134/2017, υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εργασίας, με την απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με αριθμό 60417/11902/18-12-2017 (Β'4609), είχαν ορισθεί ως δευτερεύοντες διατάκτες, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 παρ. 1 του ν.4270/2014, όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο αυτόν.

 ΓΧ

2. Στη συνέχεια, με τις διατάξεις του άρθρου 112 του ν.4622/2019, τροποποιήθηκε η παρ. 1 του άρθρου 65 του ν.4270/2014 και ορίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι διατάκτης κάθε Υπουργείου είναι ο Υπηρεσιακός Γραμματέας του οικείου Υπουργείου στις περιπτώσεις που αυτός υπάρχει ή ο Υπουργός στις λοιπές περιπτώσεις ή το προβλεπόμενο από την κείμενη νομοθεσία ή τις οργανικές διατάξεις όργανο κάθε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης ή οποιοδήποτε άλλο εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του προϋπολογισμού του φορέα του, αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού αυτού και προσδιορίζει τις απαιτήσεις σε βάρος του.

3. Επίσης, με το άρθρο 37 του ίδιου ν.4622/2019, ορίστηκε, ομοίως, ότι οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς είναι οι διατάκτες των υπηρεσιών των Υπουργείων τους, εξαιρουμένων των δαπανών για τις οποίες απόφαση του Υπουργού ορίζει διατάκτη τον ίδιο ή άλλο όργανο (παρ. 3) και ότι, με απόφαση του Υπηρεσιακού Γραμματέα, μπορεί να εκχωρηθούν αρμοδιότητες και δικαίωμα τελικής υπογραφής σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σε αυτόν (παρ. 4).

4. Με το άρθρο 8 της απόφασης με αριθμό 12642/Δ1.4472/17.3.2020 του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Β' 1033) καταργήθηκε η παραπάνω υπουργική απόφαση με αριθμό 60417/11902/18-12-2017. Κατόπιν αυτού, δημιουργήθηκε στην ερωτώσα υπηρεσία ο νομικός προβληματισμός, εάν μπορεί γενικά ο διατάκτης Υπηρεσιακός Γραμματέας, να ορίσει δευτερεύοντες διατάκτες όργανα του Σ.Ε.Π.Ε, τα οποία δεν υπάγονται σε αυτόν, με την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019 και λαμβανομένου υπόψη ότι, με την εγκύκλιο με αριθμό 38435 ΕΞ 2020/ΥΠΟΙΚ 14.04.2020 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους με θέμα «Παροχή οδηγιών επί διατάξεων δημοσιονομικού χαρακτήρα του ν. 4622/2019», διατυπώνεται η άποψη, ότι στα υπαγόμενα στον Υπηρεσιακό Γραμματέα διοικητικά όργανα, όπως αυτά ορίζονται από τις κείμενες διατάξεις και στα οποία κατά το άρθρο 37 παρ. 4 του ν.4622/2019, δύναται να εκχωρηθούν αρμοδιότητες, δεν περιλαμβάνονται οι περιφερειακές υπηρεσίες υπουργείων και ότι, αναφορικά με τις δαπάνες σταθερού, διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα, ο Υπηρεσιακός Γραμματέας, στον οποίο οι δαπάνες αυτές παραμένουν, κατ' άρθρο 37 παρ.3 του ν. 4622/2019, δύναται να εκχωρήσει αρμοδιότητες μόνο σε διοικητικά όργανα που

υπάγονται σε αυτόν και υπό τους υφιστάμενους περιορισμούς σχετικά με ασυμβίβαστα κλπ.

5. Κατόπιν όλων των παραπάνω, υποβλήθηκε στο Ν.Σ.Κ το εξεταζόμενο ερώτημα και εκδόθηκε η γνωμοδότηση, με αριθμό 96/2020 (ΣΤ' Τμήμα), με την οποία το Τμήμα γνωμοδότησε, κατά πλειοψηφία, ότι ο Υπηρεσιακός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων μπορεί να ορίσει ως δευτερεύοντα διατάκτη για τις σταθερές (διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα) δαπάνες των υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όπως των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Σ.ΕΠ.Ε., ακόμη και όργανο μη υπαγόμενο σ' αυτόν, όπως τους Προϊσταμένους των Περιφερειακών Διευνήσεων και των Περιφερειακών Τμημάτων του Σ.ΕΠ.Ε., με την επιφύλαξη του ασυμβιβάστου των καθηκόντων του διατάκτη με εκείνα του Προϊσταμένου των Οικονομικών Υπηρεσιών ή του δημοσίου υπολόγου. Περαιτέρω, το Τμήμα απεφάσισε, ομόφωνα, την παραπομπή του ερωτήματος στην αρμόδια Τακτική Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ, λόγω μείζονος σπουδαιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 3 του Οργανισμού του Ν.Σ.Κ (ν.3086/2002, Α'324).

Νομοθετικό Πλαίσιο

6. Στο άρθρο 65 παρ. 1, 2 και 3 του ν. 4270/2014 «*Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις*» (Α' 143), όπως το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 τροποποιήθηκε με το άρθρο 112 του ν. 4622/2019, το δε τρίτο και το τελευταίο εδάφιο της ίδιας παραγράφου αντικαταστάθηκε και προστέθηκε, αντιστοίχως, με την παράγραφο 20 του άρθρου 10 του ν. 4337/2015 (Α' 129), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 65

Διατάκτης

1. Διατάκτης κάθε Υπουργείου, ορίζεται ο Υπηρεσιακός Γραμματέας του οικείου Υπουργείου στις περιπτώσεις που αυτός υπάρχει ή ο Υπουργός στις λοιπές περιπτώσεις ή το προβλεπόμενο από την κείμενη νομοθεσία ή τις οργανικές διατάξεις όργανο κάθε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης ή οποιοδήποτε άλλο εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο, που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του προϋπολογισμού του φορέα του, αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού αυτού και

 ΓΧ

προσδιορίζει τις απαιτήσεις σε βάρος του. Κύριος διατάκτης είναι ο διατάκτης που αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων, οι οποίες τίθενται στη διάθεσή του απευθείας από τον προϋπολογισμό του φορέα του, ακολουθώντας τη διαδικασία των άρθρων 66, 67 και 79. Δευτερεύων διατάκτης είναι ο διατάκτης που αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος πιστώσεων, οι οποίες τίθενται στη διάθεσή του κατ' εντολή του κύριου διατάκτη με επιτροπικό ένταλμα. Ο ορισμός δευτερεύοντος διατάκτη διενεργείται με απόφαση του κύριου διατάκτη.

2. Τα καθήκοντα του διατάκτη είναι ασυμβίβαστα με τα καθήκοντα του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών. Στις περιπτώσεις όπου ο προϊστάμενος των οικονομικών υπηρεσιών ταυτίζεται με τον διατάκτη ή αυτός είναι αρμόδιος για οποιαδήποτε ενέργεια που τείνει στην ανάληψη υποχρέωσης σε βάρος πίστωσης της Γενικής Διεύθυνσης στην οποία προϊσταται, είναι υποχρεωμένος να εκχωρήσει την αρμοδιότητα δημοσιονομικής έγκρισης για δεσμεύσεις στο νόμιμο κατά τον Υπαλληλικό Κώδικα αντικαταστάτη του. Η παράβαση της υποχρέωσης του προηγούμενου εδαφίου συνιστά πειθαρχικό αδίκημα.

3. Τα καθήκοντα του διατάκτη είναι ασυμβίβαστα με τα καθήκοντα του δημόσιου υπόλογου. Αν ο διατάκτης αναμιχθεί στα καθήκοντα του τελευταίου, ευθύνεται ως δημόσιος υπόλογος.

4. ...».

7. Στα άρθρα 35 παρ. 2 και 3, 36 παρ. 1 και 2, 37, 116 παρ. 8 και 9, 119 παρ. 34 και 120 του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133), όπως ισχύουν, ορίζονται τα εξής:

« Άρθρο 35

Αποστολή, λειτουργίες και βασική διάρθρωση Υπουργείων

2. Τα Υπουργεία διαρθρώνονται ως εξής: (α) σε οριζόντιες επιτελικές υπηρεσίες, οι οποίες ασκούν ενδεικτικά αρμοδιότητες συντονισμού σε θέματα όπως ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση δημοσίων πολιτικών, η νομοπαρασκευαστική διαδικασία, ο κοινοβουλευτικός έλεγχος, ο εσωτερικός έλεγχος, η επικοινωνία, και οι οποίες υπάγονται ή στον Υπουργό ή στον Υπηρεσιακό Γραμματέα του οικείου Υπουργείου, (β) σε οριζόντιες υποστηρικτικές υπηρεσίες, ανεξαρτήτως επιπέδου, που προβλέπονται στις

οικείες οργανικές διατάξεις και οι αρμοδιότητες των οποίων είναι όμοιες ή παρεμφερείς σε όλους τους φορείς που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Υπαλλήλων, ιδίως υπηρεσίες ανθρωπίνου δυναμικού, διοικητικής υποστήριξης, οικονομικών και προϋπολογισμού, πληροφορικής, προμηθειών, οργάνωσης και μέριμνας, απλούστευσης διαδικασιών, ποιότητας και αποδοτικότητας και οι οποίες υπάγονται εξ ολοκλήρου στον Υπηρεσιακό Γραμματέα του Υπουργείου, (γ) σε Γενικές Γραμματείες, οι οποίες αποτελούν ενιαίο σύνολο υπηρεσιών του οικείου Υπουργείου, ενός ή περισσοτέρων συναφών τομέων δραστηριότητας αυτού και υπάγονται απευθείας στο οικείο μέλος της Κυβέρνησης και στις οποίες προϊίστανται Γενικοί Γραμματείς, (δ) σε Ειδικές Γραμματείες οι οποίες αποτελούν ενιαίο σύνολο υπηρεσιών του οικείου Υπουργείου, για τη διαχείριση συγκεκριμένου έργου ιδιαίτερης εθνικής ή κυβερνητικής σημασίας, η οποία προσδιορίζεται στην απόφαση σύστασής τους, (ε) σε αποκεντρωμένες ή περιφερειακές υπηρεσίες με συγκεκριμένη κατά τόπον ή καθ' ύλην αρμοδιότητα ως προς την εφαρμογή των αρμοδιοτήτων του οικείου Υπουργείου, οι οποίες διέπονται κάθε φορά από τις οικείες διατάξεις.

3. Οι υπηρεσίες των περιπτώσεων (γ) έως (ε) δεν επιτρέπεται να ασκούν αρμοδιότητες που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπηρεσιακού Γραμματέα του Υπουργείου.

Άρθρο 36

Υπηρεσιακοί Γραμματείς Υπουργείων

1. Με την επιφύλαξη της περίπτωσης (α) της παραγράφου 4 του άρθρου 35 του παρόντος σε κάθε Υπουργείο συνιστάται θέση μόνιμου Υπηρεσιακού Γραμματέα με βαθμό 1ο της κατηγορίας ειδικών θέσεων, που υπάγεται στον Υπουργό.

2. Οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς των Υπουργείων έχουν ως καθήκοντα τη μέριμνα για την ομαλή και αποτελεσματική διοικητική και οικονομική λειτουργία των Υπουργείων, καθώς και για τη σύνταξη του Σχεδίου Δράσης του Υπουργείου και την παρακολούθηση της εφαρμογής του, σε συνεργασία με τους αρμόδιους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς. Για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς των Υπουργείων προϊίστανται όλων των οριζόντιων υποστηρικτικών υπηρεσιών της περίπτωσης (β) της

 ΓΧ

παραγράφου 2 του άρθρου 35, καθώς και της Υπηρεσίας Συντονισμού του άρθρου 38 του παρόντος.

Άρθρο 37

Εξουσία τελικής υπογραφής Υπηρεσιακών Γραμματέων

1. Στους Υπηρεσιακούς Γραμματείς ανατίθεται, διά του παρόντος, η εξουσία τελικής υπογραφής στις εξής διοικητικές πράξεις αρμοδιότητάς τους: (α) η έγκριση των περιγραμμάτων θέσεων ευθύνης, (β) η έκδοση προκηρύξεων για την κάλυψη θέσεων ευθύνης και η σύμπραξη με τον αρμόδιο για τα θέματα ανθρωπίνου δυναμικού δημόσιας διοίκησης, Γενικό Γραμματέα, στις περιπτώσεις κάλυψης θέσεων επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης, (γ) η συγκρότηση συλλογικών οργάνων και επιτροπών σχετικά με την επιλογή προϊσταμένων διοίκησης και τη διαδικασία κινητικότητας, (δ) η συγκρότηση της Ειδικής Επιτροπής Αξιολόγησης του άρθρου 21 του ν. 4369/2016, (ε) οι ατομικές διοικητικές πράξεις που αφορούν σε κάθε ζήτημα μεταβολής της υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων του Υπουργείου ανεξαρτήτως σχέσης εργασίας, (στ) οι ατομικές διοικητικές πράξεις που σχετίζονται με τη διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης προϊσταμένων οργανικών μονάδων του Υπουργείου, (ζ) οι ατομικές διοικητικές πράξεις που αφορούν στη βαθμολογική ή μισθολογική προαγωγή, (η) η συγκρότηση πειθαρχικών και υπηρεσιακών συμβουλίων, (θ) η χορήγηση αδειών στο πάσης φύσης προσωπικό του Υπουργείου, (ι) η έκδοση αποφάσεων καθιέρωσης υπερωριακής εργασίας με αμοιβή του προσωπικού του Υπουργείου για την απασχόλησή του τις απογευματινές, νυκτερινές ώρες, τις αργίες και τις εξαιρεσιμες ημέρες, (ια) τα έγγραφα που απευθύνονται στα δικαστήρια και αναφέρονται σε ένδικα βοηθήματα και μέσα που έχουν ασκηθεί κατά πράξεων ή παραλείψεων των υπηρεσιών αρμοδιότητάς του, συμπεριλαμβανομένων των απόψεων της Διοίκησης σύμφωνα με το άρθρο 23 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), για τις οργανικές μονάδες που υπάγονται απευθείας σε αυτόν.

2. Οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς αναλαμβάνουν καθήκοντα αποφαινόμενου οργάνου στο πλαίσιο της διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων του οικείου Υπουργείου, εξαιρουμένων των περιπτώσεων για τις οποίες απόφαση του Υπουργού ορίζει αποφαινόμενο όργανο τον ίδιο ή άλλο όργανο.

3. Οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς ορίζονται διατάκτες του προϋπολογισμού των Υπουργείων τους, εξαιρουμένων των δαπανών για τις οποίες απόφαση του Υπουργού ορίζει διατάκτη τον ίδιο ή άλλο όργανο.

Οι σταθερές, διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα, δαπάνες του Υπουργείου, δεν δύναται να είναι αντικείμενο αυτής της απόφασης. Η ανακατανομή των πιστώσεων του τακτικού προϋπολογισμού μεταξύ ειδικών φορέων του Υπουργείου και η εν γένει μεταβολή του μεγέθους του προϋπολογισμού του Υπουργείου παραμένουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού.

4. Με διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των αρμόδιων για τον προϋπολογισμό και τη δημόσια διοίκηση Υπουργών δύναται να ανατεθούν πρόσθετες αρμοδιότητες τελικής υπογραφής στους Υπηρεσιακούς Γραμματείς. Με απόφαση του Υπηρεσιακού Γραμματέα δύναται να εκχωρηθούν αρμοδιότητες και δικαίωμα τελικής υπογραφής σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σε αυτόν.

Άρθρο 116

Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Β

8. Οι υπηρεσίες των περιπτώσεων γ' έως ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 35 συνεχίζουν να ασκούν τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών των περιπτώσεων (α) και (β) της ίδιας παραγράφου και άρθρου που ασκούν κατά τη δημοσίευση του παρόντος. Οι αρμοδιότητες του προηγούμενου εδαφίου που αφορούν σε οριζόντιες υποστηρικτικές υπηρεσίες, μεταφέρονται αυτοδικαίως στους Υπηρεσιακούς Γραμματείς των Υπουργείων με την επιλογή και τοποθέτησή τους.

9. Μέχρι την επιλογή Υπηρεσιακών Γραμματέων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36 του παρόντος, οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται: (α) από τον οικείο Υπουργό ή (β) από τον Γενικό Γραμματέα, στον οποίο ο Υπουργός μεταβιβάζει με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τις σχετικές αρμοδιότητες ή την εξουσιοδότηση υπογραφής.

Άρθρο 119

Καταργούμενες διατάξεις

Από τη θέση σε ισχύ του παρόντος καταργούνται οι παρακάτω διατάξεις:

34 (33). Κάθε άλλη διάταξη ή κανονιστική πράξη που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 120

 ΓΧ

Θέση σε ισχύ

1. Το άρθρο 3 του Μέρους Α' του παρόντος τίθεται σε ισχύ συγχρόνως με το Μέρος Γ του παρόντος.

2. Το Μέρος Γ' του παρόντος τίθεται σε ισχύ από 1η Ιανουαρίου 2020 με την επιφύλαξη των προθεσμιών του Μέρους αυτού που σύμφωνα με ειδική διάταξη εκκινούν από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 73 και 74 εφαρμόζονται στο σύνολο των προσώπων που αποχωρούν από τις θέσεις του άρθρου 68 του παρόντος από την 1η Ιανουαρίου 2020.

4. Οι λοιπές διατάξεις του παρόντος νόμου τίθενται σε ισχύ από τη δημοσίευση του παρόντος. ...»

8. Στα άρθρα 41 παρ. 1, 42 και 46 παρ. 1 και 2 του π.δ. 134/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης» (Α' 168), όπως το άρθρο 42 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 50 παρ. 35 του ν. 4554/2018 (Α' 130), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 41

Αποστολή

1. Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) αποτελεί ελεγκτικό μηχανισμό που συστάθηκε με το ν. 3996/2011 (170/Α) και υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Του Σώματος αυτού προϊστάται μετακλητός Ειδικός Γραμματέας (άρθρο 53 του π.δ/τος 63/2005, 98/Α'), η θέση του οποίου συστάθηκε με το άρθρο 1 του παραπάνω νόμου.

Άρθρο 42

Διάρθρωση Υπηρεσιών

Το Σ.ΕΠ.Ε., οι αρμοδιότητες του οποίου ασκούνται σε όλη την Ελληνική Επικράτεια από την Κεντρική και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες του και την Υπηρεσία Ειδικών Επιθεωρητών, διαρθρώνεται ως εξής:

1. ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

α) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων.

β) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία.

γ) Διεύθυνση Υποστήριξης Σ.ΕΠ.Ε..

3. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

α) Περιφερειακές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων.

β) Περιφερειακές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία.

Άρθρο 46

Διεύθυνση Υποστήριξης Σ.ΕΠ.Ε.

1. Ο επιχειρησιακός στόχος της Διεύθυνσης Υποστήριξης Σ.ΕΠ.Ε. είναι η διοικητική, οικονομική, τεχνική και νομική υποστήριξη των υπηρεσιών του Σ.ΕΠ.Ε., η διαχείριση των πληροφοριακών συστημάτων του Σ.ΕΠ.Ε., των δεδομένων και των πληροφοριών που προκύπτουν από αυτά και η διαχείριση και λειτουργία του Πολυμεσικού Κέντρου Επικοινωνίας του Σ.ΕΠ.Ε. (Π.Κ.Ε).

2. Η Διεύθυνση Υποστήριξης Σ.ΕΠ.Ε. συγκροτείται από τις ακόλουθες οργανικές μονάδες:

α) Τμήμα Διοικητικής, Οικονομικής και Τεχνικής Υποστήριξης.

β) Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριακών Συστημάτων και Δεδομένων.

γ) Τμήμα Νομικής Υποστήριξης.»

9. Στο άρθρο 7 παρ. 1 του π.δ. 84/2019 «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων» (Α' 123), ορίζεται ότι:

«Άρθρο 7

Σύσταση και κατάργηση Γενικών και Ειδικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Γενική Γραμματεία Εργασίας. Στη νέα Γενική Γραμματεία μεταφέρονται, ως σύνολο αρμοδιοτήτων, θέσεων, προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων, οι παρακάτω υπηρεσίες του π.δ. 134/2017 (Α' 168): (α) η Γενική Διεύθυνση Εργασιακών Σχέσεων, Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία και Ένταξης στην Εργασία, (β) το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, (γ) η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, (δ) η Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων.»

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

 ΓΧ

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

10. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 35 του ν. 4622/2019 προβλέπεται ότι τα Υπουργεία διαρθρώνονται σε οριζόντιες υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως, μεταξύ άλλων, υπηρεσίες ανθρώπινου δυναμικού, διοικητικής υποστήριξης, οικονομικών, προϋπολογισμού και πληροφορικής (περίπτωση β), οι οποίες υπάγονται εξ ολοκλήρου στον Υπηρεσιακό Γραμματέα, και σε αποκεντρωμένες ή περιφερειακές υπηρεσίες (περίπτωση ε). Οι τελευταίες, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου 35, δεν επιτρέπεται να ασκούν αρμοδιότητες που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπηρεσιακού Γραμματέα. Σύμφωνα με το άρθρο 116 παρ. 8 του ν. 4622/2019, οι αρμοδιότητες που αφορούν σε οριζόντιες υποστηρικτικές υπηρεσίες, μεταφέρονται αυτοδικαίως στους Υπηρεσιακούς Γραμματείς των Υπουργείων με την επιλογή και τοποθέτησή τους. Στον Υπηρεσιακό Γραμματέα υπάγεται απευθείας η Υπηρεσία Συντονισμού, επιπέδου Διεύθυνσης, η οποία συστάθηκε σε κάθε Υπουργείο με το άρθρο 38 παρ.1 του ν. 4622/2019.

11. Η θέση του μόνιμου Υπηρεσιακού Γραμματέα Υπουργείου, που αποτελεί ένα νέο διοικητικό όργανο υπαγόμενο στον Υπουργό, συστάθηκε το πρώτον σε κάθε Υπουργείο, με το άρθρο 36 παρ. 1 του ν. 4622/2019, και τα καθήκοντά του συνίστανται στη μέριμνα για την ομαλή και αποτελεσματική διοικητική και οικονομική λειτουργία των Υπουργείων, καθώς και για τη σύνταξη του Σχεδίου Δράσης του Υπουργείου και την παρακολούθηση της εφαρμογής του, σε συνεργασία με τους αρμόδιους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση για το άρθρο αυτό, οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς, ως προϊστάμενοι όλων των υπηρεσιών που ασκούν τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, την οργανωτική και την οικονομική διαχείριση των Υπουργείων τους, έχουν ως αποστολή τη διασφάλιση της ομαλής και αποτελεσματικής διοικητικής και οικονομικής λειτουργίας των φορέων τους.

12. Οι αρμοδιότητες του Υπηρεσιακού Γραμματέα καθορίζονται στις παραγράφους 1 έως 3 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019. Στην παράγραφο 1 ορίζονται περιοριστικά οι διοικητικές πράξεις αρμοδιότητας αυτού, ως προς τις οποίες έχει εξουσία τελικής υπογραφής, στην παράγραφο 2 ορίζεται ως

το αποφαινόμενο όργανο στο πλαίσιο διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και στην παράγραφο 3 ορίζεται ως διατάκτης του προϋπολογισμού του Υπουργείου του, με εξαίρεση τις δαπάνες, για τις οποίες απόφαση του Υπουργού ορίζει διατάκτη τον ίδιο ή άλλο όργανο. Όμως, αντικείμενο της απόφασης αυτής δεν δύνανται να είναι οι σταθερές, διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα, δαπάνες του Υπουργείου, για τις οποίες, συνεπώς, διατάκτης είναι πάντα ο Υπηρεσιακός Γραμματέας. Για τη συγκεκριμένη αρμοδιότητα επισημαίνεται ότι, κατά την αιτιολογική έκθεση για το άρθρο 37 του ν. 4622/2019, «Ως διατάκτες του προϋπολογισμού των Υπουργείων ορίζονται οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς που επιλέγονται με αντικειμενικά κριτήρια και χωρίς την οποιαδήποτε πολιτική παρέμβαση». Συναφώς, σύμφωνα με το άρθρο 116 παρ. 9 του αυτού νόμου, μέχρι την επιλογή Υπηρεσιακών Γραμματέων οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται από τον οικείο Υπουργό ή από τον Γενικό Γραμματέα, στον οποίο ο Υπουργός μεταβιβάζει με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, τις σχετικές αρμοδιότητες ή την εξουσιοδότηση υπογραφής. Τέλος, στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 4 του αυτού άρθρου 37 ν. 4622/2019 προβλέπεται ότι με απόφαση του Υπηρεσιακού Γραμματέα δύνανται να εκχωρηθούν αρμοδιότητες σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σε αυτόν.

13. Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του ν. 4270/2014, όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο 112 του ν. 4622/2019, ορίζεται ότι διατάκτης Υπουργείου είναι ο Υπηρεσιακός Γραμματέας, στις περιπτώσεις που αυτός υπάρχει, ή ο Υπουργός στις λοιπές περιπτώσεις ή το προβλεπόμενο από την κείμενη νομοθεσία ή τις οργανικές διατάξεις κάθε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης ή οποιοδήποτε άλλο εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο, που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του προϋπολογισμού του φορέα του, αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού αυτού και προσδιορίζει τις απαιτήσεις σε βάρος του. Οι διατάκτες αποτελούν την κατηγορία εκείνη των δημοσιονομικών οργάνων που είναι αρμόδια να κρίνουν την αναγκαιότητα και να αποφασίζουν την πραγματοποίηση μιας δαπάνης του κρατικού προϋπολογισμού, να εξειδικεύουν τη δαπάνη και να καθορίζουν το ακριβές αντικείμενο και το ακριβές ύψος αυτής σε βάρος της αντίστοιχης πίστωσης,

ΓΧ

να διατάσσουν την καταβολή της δαπάνης και, κυρίως, έχουν την ευχέρεια να κρίνουν αν η πίστωση του προϋπολογισμού πρέπει να διατεθεί εφάπαξ για την ικανοποίηση μιας σπουδαίας σημασίας ανάγκης ή να την καταλείψουν προκειμένου να ικανοποιηθούν περισσότερες δευτερεύουσας σημασίας ανάγκες (Ν. Μπάρμπας «Στοιχεία Δημοσιονομικού Δικαίου» σελ. 137 επ., έκδοση 8η 2020), διακρίνονται δε στους κύριους και στους δευτερεύοντες. Κύριος διατάκτης είναι εκείνος που μπορεί να αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων που έχουν τεθεί στην διάθεσή του απευθείας από τον προϋπολογισμό του φορέα του. Δευτερώων διατάκτης είναι εκείνος που μπορεί να αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος πιστώσεων, που έχουν τεθεί στην διάθεσή του έπειτα από εντολή του κύριου διατάκτη με επιτροπικό ένταλμα. Ο ορισμός δευτερώοντος διατάκτη διενεργείται με απόφαση του κύριου διατάκτη. Τα καθήκοντα του διατάκτη είναι ασυμβίβαστα με τα καθήκοντα του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών και του δημόσιου υπόλογου.

14. Ο ορισμός του Υπηρεσιακού Γραμματέα ως διατάκτη του προϋπολογισμού του οικείου Υπουργείου και η ειδικότερη κατανομή των αρμοδιοτήτων του θεσπίσθηκαν, κατά τα παραπάνω, με τις διατάξεις των άρθρων 112 παρ.1 και 37 παρ. 3 του ν.4622/2019. Με την πρώτη των διατάξεων αυτών ο Υπηρεσιακός Γραμματέας προστέθηκε ως δημοσιονομικό όργανο, κατά τροποποίηση του άρθρου 65 παρ. 1 του ν. 4270/2014, στους οριζόμενους με το άρθρο αυτό διατάκτες, ενώ με τη δεύτερη εντάχθηκαν οι σταθερές δαπάνες, διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα, του οικείου Υπουργείου στην αποκλειστική αρμοδιότητά του. Τούτο δε, στο πλαίσιο μιας επιχειρούμενης σημαντικής τομής στη λειτουργία του ελληνικού Κράτους, με τη συστηματοποίηση και κωδικοποίηση σε ένα ενιαίο νομοθέτημα του συνόλου των διατάξεων που διέπουν την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης και, ειδικότερα, ως μέρος της έμπρακτης και αποτελεσματικής διάκρισης της Κυβέρνησης από τη Διοίκηση (βλ. αιτιολογική έκθεση ν. 4622/2019, σελ. 1).

15. Με το ν. 3996/2011 συστάθηκε το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.). Στο άρθρο 42 του π.δ. 134/2017, που αποτελεί τον Οργανισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

(ήδη Υπ. Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων), ορίζεται ότι το Σ.ΕΠ.Ε., του οποίου οι αρμοδιότητες ασκούνται σε όλη την Ελληνική Επικράτεια, διαρθρώνεται: 1) από την Υπηρεσία Ειδικών Επιθεωρητών Εργασίας, 2) την Κεντρική Υπηρεσία, στην οποία υπάγεται, μεταξύ άλλων Διευθύνσεων, η Διεύθυνση Υποστήριξης Σ.ΕΠ.Ε., και 3) τις Περιφερειακές Υπηρεσίες (Περιφερειακές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων και Περιφερειακές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία). Σύμφωνα με το άρθρο 46 του π.δ. 134/2007, ο επιχειρησιακός στόχος της Διεύθυνσης Υποστήριξης Σ.ΕΠ.Ε. είναι η διοικητική, οικονομική, τεχνική και νομική υποστήριξη των υπηρεσιών του Σ.ΕΠ.Ε., η διαχείριση των πληροφοριακών συστημάτων του Σ.ΕΠ.Ε., των δεδομένων και των πληροφοριών που προκύπτουν από αυτά και η διαχείριση και λειτουργία του Πολυμεσικού Κέντρου Επικοινωνίας του Σ.ΕΠ.Ε. (Π.Κ.Ε). Με το άρθρο 7 του π.δ. 84/2019 στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων συστάθηκε η Γενική Γραμματεία Εργασίας, στην οποία μεταφέρθηκε το Σ.ΕΠ.Ε., ως σύνολο αρμοδιοτήτων, θέσεων και προσωπικού.

16. Περαιτέρω, κατά τη συζήτηση μεταξύ των μελών της Β' Τακτικής Ολομέλειας, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες δυο γνώμες: Κατά τη γνώμη της **πλειοψηφίας**, που απαρτίστηκε από τους Ιωάννη-Κωνσταντίνο Χαλκιά, Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Χρυσάφουλα Αυγερινού, Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, Γεώργιο Κανελλόπουλο, Νίκη Μαριόλη, Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ., Αικατερίνη Γρηγορίου, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Δημήτριο Αναστασόπουλο, Δημήτριο Μακαρονίδη, Ευαγγελία Σκαλτσά, Αθηνά Αλεφάντη, Αγγελική Καστανά, Παναγιώτη Παππά, Θεόδωρο Τσιρά, Σταύρο Σπυρόπουλο, Γεώργιο Βαμβακίδη, Διονύσιο Χειμώνα, Βασίλειο Κορκίζογλου, Νικόλαο Καραγιώργη, Αικατερίνη Γαλάνη, Ιουλία Σφυρή, Ιωάννη Χατζηνέκουρα, Στέργιο Κίκα, Δημήτριο Κατωπόδη, Ευτυχία Κασομένου, Περικλή Αγγέλου, Αντώνιο Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (**ψηφοί 28**), από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 65 του ν.4270/2014, όπως ισχύουν, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 37 παράγραφος 3 του ν.4622/2019, ορίζεται, μεταξύ άλλων ότι διατάκτης του προϋπολογισμού του Υπουργείου του είναι ο Υπηρεσιακός Γραμματέας, όπου αυτός υπάρχει. Ειδικότερα, καθόσον αφορά στην αρμοδιότητα η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 37 ν. 4622/2019,

 ΓΧ

επαναλαμβάνει και συμπληρώνει τις διατάξεις του άρθρου 65 παρ. 1 ν. 4270/2014, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 112 παρ. 1 του ίδιου ν.4622/2019. Συγκεκριμένα, προβλέπει ότι οι Υπηρεσιακοί Γραμματείς είναι διατάκτες του προϋπολογισμού των Υπουργείων τους, εξαιρουμένων των δαπανών, για τις οποίες απόφαση του Υπουργού ορίζει διατάκτη τον ίδιο ή άλλο όργανο, στην απόφαση, όμως, αυτή, δεν δύνανται να περιλαμβάνονται οι σταθερές, διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα, δαπάνες του Υπουργείου. Η ανακατανομή των πιστώσεων του τακτικού προϋπολογισμού μεταξύ ειδικών φορέων του Υπουργείου και γενικά η μεταβολή του μεγέθους του προϋπολογισμού του Υπουργείου παραμένουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού. Ο διαχωρισμός και αυτών των αρμοδιοτήτων, συνάδει απόλυτα με τους σκοπούς του ν. 4622/2019 για την έμπρακτη και αποτελεσματική διάκριση της Κυβέρνησης από τη Διοίκηση και τη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού ανεξαρτήτως πολιτικών εναλλαγών, στη βάση των καλύτερων διεθνών πρακτικών.

17. Περαιτέρω, οι αρμόδιοι, κατά τις παραπάνω διατάξεις, κύριοι διατάκτες του προϋπολογισμού των υπουργείων τους Υπηρεσιακοί Γραμματείς, έχουν τη δυνατότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 παρ. 1 του ν. 4270/2014, να εξουσιοδοτήσουν προς άσκηση των καθηκόντων του διατάκτη και άλλα όργανα, που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση του προϋπολογισμού του φορέα τους, καθώς επίσης να ορίσουν, κατά το λόγο της αρμοδιότητάς τους, δευτερεύοντες διατάκτες. Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 37 παρ. 4 δεύτερο εδάφιο του ν. 4622/2019 προβλέπει τη δυνατότητα εκχώρησης αρμοδιοτήτων του Υπηρεσιακού Γραμματέα μόνο σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σ' αυτόν. Οι αρμοδιότητες αυτές καθορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους 1-3 του αυτού άρθρου 37, στις οποίες αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι ο Υπηρεσιακός Γραμματέας είναι και διατάκτης του προϋπολογισμού του Υπουργείου του (παρ. 3).

18. Από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 65 παράγραφος 1 του ν. 4270/2014 με τις διατάξεις του άρθρου 37 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο του ν. 4622/2019 προκύπτει ότι το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτών είναι διακριτό, καθώς διαφέρει πλήρως το ρυθμιστικό πεδίο της εφαρμογής τους, όπως τούτο συνάγεται με βάση τη γραμματική και συστηματική ερμηνεία των διατάξεων αυτών. Ειδικότερα, η πρώτη από τις παραπάνω διατάξεις ως

δημοσιονομικού χαρακτήρα, είναι ειδική, καθόσον αφορά στην εξουσιοδότηση ή ανάθεση άσκησης αποκλειστικά δημοσιονομικών καθηκόντων (κύριου και δευτερεύοντα διατάκτη), και πλήρης, ως προς το εύρος των δυνάμενων να ασκήσουν τα καθήκοντα του διατάκτη, με συνέπεια να μην μπορεί να επηρεασθεί το εύρος της εφαρμογής της από νομοθετικές διατάξεις που δεν επεμβαίνουν ρητά στο ρυθμιστικό της πεδίο. Η διάταξη του άρθρου 37 παρ. 4 εδάφιο δεύτερο του ν.4622/2019, αφενός, δεν συνιστά ειδική διάταξη δημοσιονομικού χαρακτήρα και, αφετέρου, αφορά σε εκχώρηση των καθοριζομένων στην παράγραφο 1 αυτής διοικητικών-υπηρεσιακών αρμοδιοτήτων του Υπηρεσιακού Γραμματέα και όχι σε εκχώρηση των καθηκόντων του διατάκτη. Εξάλλου, καθόσον αφορά, ειδικά, την ανάθεση καθηκόντων σε δευτερεύοντα διατάκτη, η διάταξη του άρθρου 65 παρ.1 τέταρτο εδάφιο του ν.4270/2014 ομιλεί για πράξη ορισμού δευτερεύοντα διατάκτη, ενώ αυτή του άρθρου 37 παρ. 4 ν. 4622/2019 για εκχώρηση αρμοδιοτήτων του Υπηρεσιακού Γραμματέα, αφορά δηλαδή μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και όχι ορισμό δευτερεύοντα διατάκτη. Πράγματι, ο Υπηρεσιακός Γραμματέας είναι κύριος και όχι δευτερεύων διατάκτης. Ως εκ τούτου, αποκλείεται να μπορεί να εκχωρεί σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 4 ν. 4622/2019 αρμοδιότητες δευτερεύοντα διατάκτη, που δεν διαθέτει.

19. Κατόπιν αυτών, σαφώς προκύπτει ότι η εξουσιοδότηση άλλου οργάνου για την άσκηση καθηκόντων διατάκτη ή ο ορισμός δευτερεύοντα διατάκτη, που προβλέπονται στο άρθρο 65 παρ. 1 ν. 4270/2014, αποτελούν ειδικότερες ρυθμίσεις δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων, ενώ οι ρυθμίσεις του άρθρου 37 παρ. 4 τελευταίο εδάφιο του ν. 4622/2019, αναφέρονται στην εκχώρηση κατά την παρ. 1 του ίδιου άρθρου των διοικητικών-υπηρεσιακών αρμοδιοτήτων του Υπηρεσιακού Γραμματέα. Επομένως, λόγω σαφούς διαφοράς του ρυθμιστικού τους πεδίου, δεν τίθεται θέμα σύγκρουσης των διατάξεων του άρθρου 65 παρ. 1 του ν. 4270/2014 προς τη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 4 του ν. 4622/2019.

20. Ενόψει των παραπάνω, κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, ο Υπηρεσιακός Γραμματέας μπορεί να ορίσει ως δευτερεύοντα διατάκτη, για τις σταθερές (διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα) δαπάνες των υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όργανο μη υπαγόμενο σ' αυτόν διοικητικά, όπως τους Προϊσταμένους των Περιφερειακών

ΓΧ

Διευθύνσεων και των Περιφερειακών Τμημάτων του Σ.Ε.Π.Ε, με την επιφύλαξη του ασυμβίβαστου των καθηκόντων του διατάκτη με εκείνα του Προϊσταμένου Οικονομικών Υπηρεσιών ή του δημοσίου υπολόγου.

21. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους Νικόλαο Μουδάτσο, Αντιπροέδρο του Ν.Σ.Κ, Ασημίνα Ροδοκάλη, Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Βασιλική Τύρου, Αφροδίτη Κουτούκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Ευσταθία Τσαούση, Χαράλαμπο Μπρισκόλα, Αθανάσιο Θεοχάρη, Αναστασία Ζαφειριάδου, Ιωάννα Λεμπέση, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 11), με την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια Αγγελική Βερροπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο), από τη συνδυασμένη ερμηνεία των παραπάνω διατάξεων συνάγεται ότι οι διατάκτες στο σύνολό τους (κύριοι και δευτερεύοντες) είναι αρμόδιοι να κρίνουν την αναγκαιότητα και να αποφασίζουν την πραγματοποίηση μιας δαπάνης του κρατικού προϋπολογισμού, να εξειδικεύουν τη δαπάνη και να καθορίζουν το ακριβές αντικείμενο και το ακριβές ύψος της σε βάρος της αντίστοιχης πίστωσης, να διατάσσουν την καταβολή της δαπάνης και, κυρίως, έχουν την ευχέρεια να κρίνουν αν η πίστωση του προϋπολογισμού πρέπει να διατεθεί εφάπαξ για την ικανοποίηση μιας σπουδαίας σημασίας ανάγκης ή να την κατανείμουν προκειμένου να ικανοποιηθούν περισσότερες δευτερεύουσας σημασίας ανάγκες. Δηλαδή, τόσο ο κύριος όσο και ο δευτερεύων διατάκτης, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους, με τον ίδιο τρόπο ενεργούν και στις ίδιες επιμέρους ενέργειες προβαίνουν, με μόνη την διαφορά ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του δεύτερου και του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του ν. 4270/2014, ο κύριος διατάκτης αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων που έχουν τεθεί στην διάθεσή του απευθείας από τον προϋπολογισμό του φορέα του, ενώ ο δευτερεύων διατάκτης αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος πιστώσεων, που έχουν τεθεί στην διάθεσή του, έπειτα από εντολή του κύριου διατάκτη, με επιτροπικό ένταλμα. Συνεπώς, όταν ο κύριος διατάκτης, ορίζει δευτερεύοντα διατάκτη κάποιο άλλο όργανο, του μεταβιβάζει αρμοδιότητες, τις οποίες το όργανο αυτό μπορεί να ασκήσει σε βάρος πιστώσεων, που ο κύριος διατάκτης, με επιτροπικό ένταλμα, του μεταβιβάζει και θέτει στη διάθεσή του, από εκείνες που είχαν τεθεί στη δική του διάθεση απευθείας από τον προϋπολογισμό του φορέα του.

22. Κατά συνέπεια, ο ορισμός του Υπηρεσιακού Γραμματέα ως διατάκτη του προϋπολογισμού του Υπουργείου του, κατά το άρθρο 37 παρ. 3 του ν. 4622/2019, αποτελεί ανάθεση εκ του νόμου αρμοδιότητας, ο δε ορισμός δευτερεύοντος διατάκτη από αυτόν, συνιστά εκχώρηση αρμοδιότητας.

23. Από την επισκόπηση του άρθρου 65 παρ.1 πρώτο εδάφιο του ν. 4270/2014, όπως ίσχυε προ της τροποποίησης αυτού με το άρθρο 112 του ν. 4622/2019, προκύπτει ότι η διάταξη αυτή τροποποιήθηκε μόνον ως προς το μέρος που ορίσθηκε ως διατάκτης κάθε Υπουργείου ο Υπηρεσιακός Γραμματέας του οικείου Υπουργείου με σκοπό να εναρμονιστεί με το άρθρο 37 παρ. 3 του ανωτέρω νόμου, σύμφωνα με το οποίο ο Υπηρεσιακός Γραμματέας ορίζεται διατάκτης του προϋπολογισμού του Υπουργείου, ενώ παρέμεινε αναλλοίωτη κατά τα λοιπά. Συνεπώς, η αληθής έννοια της διάταξης είναι ότι, εφόσον έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία επιλογής του Υπηρεσιακού Γραμματέα, ο οποίος πλέον ορίζεται ως διατάκτης του οικείου Υπουργείου προεχόντως για τις σταθερές, διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα, δαπάνες, σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 3 του ν. 4622/2019, αυτό είναι και το προβλεπόμενο από τη νομοθεσία όργανο που ασκεί τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Τούτο, άλλωστε, προκύπτει και από τον συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 65 παρ. 1 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει σήμερα, με εκείνες του άρθρου 116 παρ. 9 του ν. 4622/2019, οι οποίες ορίζουν ότι, ο οικείος Υπουργός εξακολουθεί να ασκεί τις σχετικές αρμοδιότητες, άρα και την αρμοδιότητα του διατάκτη για όλες ανεξαιρέτως τις δαπάνες του Υπουργείου του, συμπεριλαμβανομένων σε αυτές και των σταθερών (διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα), μέχρι όμως την επιλογή του οικείου Υπηρεσιακού Γραμματέα, διότι μετά το χρονικό αυτό σημείο, ειδικά οι σταθερές αυτές δαπάνες, ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπηρεσιακού Γραμματέα.

24. Ο ορισμός δευτερεύοντος διατάκτη, σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ.1 εδάφια τρίτο και τέταρτο του ν. 4270/2014, που δεν είναι απλός ορισμός αλλά συνιστά εκχώρηση αρμοδιοτήτων, τελεί γενικά μεν υπό τις προϋποθέσεις που θέτει το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του ως άνω άρθρου, σύμφωνα με το οποίο, γενικά οι από αυτό οριζόμενοι διατάκτες, στους οποίους περιλαμβάνεται ο Υπηρεσιακός Γραμματέας, μπορούν να ορίσουν διατάκτη, με εκχώρηση, συνεπώς, της αντίστοιχης αρμοδιότητας,

ΓΧ

«οποιοδήποτε άλλο εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο, που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του προϋπολογισμού του φορέα του, αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού αυτού και προσδιορίζει τις απαιτήσεις σε βάρος του» ειδικά, όμως, για τον ορισμό δευτερεύοντος διατάκτη από τον Υπηρεσιακό Γραμματέα, εφαρμοστέα είναι η νεότερη και ειδικότερη, καθώς αφορά στην εκχώρηση αρμοδιοτήτων εκ μέρους των Υπηρεσιακών Γραμματέων, και, συνεπώς, κατ'εξουσιοδότηση, διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 37 του ν. 4622/2019, σύμφωνα με την οποία ο Υπηρεσιακός Γραμματέας δύναται με απόφασή του να εκχωρήσει αρμοδιότητες (μεταξύ των οποίων εκείνη του διατάκτη, που του ανατίθεται με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου και το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 65 του ν. 4270/2014) και δικαίωμα τελικής υπογραφής μόνον σε διοικητικά όργανα («διοικητικά επίπεδα», κατά την διατύπωση της αιτιολογικής έκθεσης επί του άρθρου 37 του ν. 4622/2019), που υπάγονται σε αυτόν. Επομένως, ο Υπηρεσιακός Γραμματέας μπορεί να ορίσει δευτερεύοντα διατάκτη μόνον διοικητικό όργανο που υπάγεται σε αυτόν.

25. Η παραπάνω άποψη είναι σύμφωνη και με την εγκύκλιο με αριθμό 38436/14.4.2020 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, στην οποία αναφέρεται ότι εκχώρηση αρμοδιοτήτων από τον Υπηρεσιακό Γραμματέα επιτρέπεται να διενεργηθεί μόνο σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σε αυτόν, όπως αυτά ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 35 παρ. 2β και 38 του ν. 4622/2019, δηλαδή, στις υποστηρικτικές υπηρεσίες και στην Υπηρεσία Συντονισμού του οικείου Υπουργείου, ότι στα όργανα αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται οι περιφερειακές υπηρεσίες, ότι ο οικείος Υπουργός, μπορεί να μεταβιβάσει τις αρμοδιότητες διατάκτη, που του ανήκουν σε οποιοδήποτε άλλο όργανο εντός του φορέα του π.χ. περιφερειακές υπηρεσίες υπουργείου, τηρουμένων σε κάθε περίπτωση των διατάξεων περί ασυμβιβάστων μεταξύ διατάκτη και προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών, και ότι οι δαπάνες σταθερού, διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα παραμένουν στον Υπηρεσιακό Γραμματέα κατ' άρθρο 37 παρ.3 του ν. 4622/2019, ο οποίος δύναται να εκχωρήσει αρμοδιότητες μόνον σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σε αυτόν (άρθρο 37 παρ. 4) και υπό τους υφιστάμενους περιορισμούς (ασυμβίβαστα κλπ.).

26. Ενόψει των παραπάνω, κατά την άποψη της μειοψηφίας, ο ορισμός δευτερεύοντος διατάκτη, σύμφωνα με το άρθρο 65 παράγραφος 1 του ν.4270/2014, από τον Υπηρεσιακό Γραμματέα με την ιδιότητα αυτού ως κύριου διατάκτη, τελεί υπό τις προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη του άρθρου 37 παρ. 4 του ν.4622/2019, δηλαδή ο Υπηρεσιακός Γραμματέας δύναται με απόφασή του να εκχωρήσει αρμοδιότητες και δικαίωμα τελικής υπογραφής μόνον σε διοικητικά όργανα που υπάγονται σε αυτόν, δηλαδή, ο Υπηρεσιακός Γραμματέας μπορεί να ορίσει δευτερεύοντα διατάκτη μόνον διοικητικό όργανο που υπάγεται σε αυτόν.

Απάντηση

27.Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί, **κατά πλειοψηφία**, ότι ο Υπηρεσιακός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων μπορεί να ορίσει ως δευτερεύοντα διατάκτη για τις σταθερές (διαρκούς ή περιοδικού χαρακτήρα) δαπάνες των υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όργανο μη υπαγόμενο σ' αυτόν διοικητικά, όπως είναι οι Προϊστάμενοι των Περιφερειακών Διευθύνσεων και των Περιφερειακών Τμημάτων του Σ.Ε.Π.Ε., με την επιφύλαξη του ασυμβιβάστου των καθηκόντων του διατάκτη με εκείνα του Προϊσταμένου των Οικονομικών Υπηρεσιών ή του δημοσίου υπολόγου.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 22-12-2020

Ο Πρόεδρος

Γ. Χαλκιάς

Ιωάννης-Κωνσταντίνος Γ. Χαλκιάς

Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ

Η Εισηγήτρια

Αγγελική Βερροπούλου

Αγγελική Βερροπούλου

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.